

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 ар. (20 кор.)
на пів року . . . 5 ар. (10 кор.)
на чверть року . . . 2-50 ар. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділя і руских свят о год. 6-й пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9. ул. Коперника (Лідога ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

10) **Наталь Вахнянин.**

Причинки до історії рускої справи в Галичині в літах 1848—1870.

Всякому звісно, що підчас повстаня польского жите конституційне в Галичині зістало на якийсь час зупинене і заступлене становом облоги. В 1863. р. ледви на кілька днів зібрав ся сойм, як вже, не залагодивши ні одной справи краєвої, був відрочений. Ту хвилю хотіли проводирі рутенські використати, і надіючи ся пова конституційною дорогою дещо одержати, стали наново писати меморіяли. Житя конституційне застановлене, говорили они, всі народи імперії набувають нових свобод, позискують для себе ширшу автономію, тільки ми одні з причини руханки польской засуджені на безчинність, хоч нам більше як кому другому треба би розвивати ся і поступати наперед. Подайте нам що небудь, ми приймемо ся.

Меморіялів з 1863. року маємо два. Один дотикає заведеня языка руского в урядах і судах, другий в школах середних, яке обовязуючого предмета науки. Оба свідчать, що меморіяли з 1861. року, писані до «славетного» п. Шмерлінга не лишили по собі жадних наслідків, коли в 1863. р. треба було опять о все або допрошувати ся.

Перейдемо до першого меморіялу. Основа его така:

«Его Величество зволило узнати руский язык яко такий ще в 1849. році; на підставі же рівноуправленя, виречено конституцією жовтневою, узглядненого его в ц. к. урядах і судах подвійним способом: 1) зобовязуючи урядників, щоби виучали ся его (ч. 1631 8. січня 849); 2) вводячи его в уживанє з сторонами рускої народности. Однакож перше розпорядженє не вийшло в практику, бо, як звісно всім, ніхто не налягав (і п. Шмерлінг ні?) на те, щоби урядники уже поставлені учили ся руского языка, а при обсаджєнях нових о знанє его навіть і не питано. А чейже у всіх корунних краях австрійской імперії ставляють за вимінку до кожного наділеня урядом, щоби компетент знав краєвий язык? Що-до другого пункту, то, мимо виразних розпоряджень, не зділно також ні крихточку в хосєн народу руского. Фактом є, що урядові накази до руских громад і сторін в східній Галичині по найбільшій часті в польськїм, часами в німецькїм, а найрідше в рускїм язиці видавано, що всякі переслухана в спорних річах і в карних або потітичних іспитованях майже виключно в язиці польськїм відбувають ся, і що при остаточних розправах судії і заступники обжалованих з дуже малими вїмками, хотїя з рускими сторонами, уживають слова польского. Підписані констатують також факт, що в східній Галичині дуже з рідонька який уряд або суд посїдає які небудь печатані блянкети рускі до посмертних списків, інвентарів, завіщань і других таких справ.

З другої сторони суть повисше наведені розпорядженя недостаточні, щоби вдоволити справедливым жаданям народу руского дотично береженя его языка, і щоби засаду рівноуправленя на підставі тихже перепровадити можна.

Позволено бо лишень, а не наказано властям і судам, щоби при пересправах письмен-

них з рускими сторонами уживали кирилиці; через що лишено всео тілько добрій волї урядників, чи они виконують всесторонно жаданє загалу руского і їх заступників, або ні. Язык кожного народу зріє ся в протягу віків з певним письмом, а тим більше язык руский. Учені лінгвісти доказали аж надто, що ані латинські, ані в тих виробивші ся чеські або польські букви годять ся, щоби ними всі звуки і відтїни рускої мови віддати, і що лишень кирильскими знаками правильна правопис і форми языка заховати дадуть ся. За уживанєм інших букв, не кирильських, язык стратить на чистоті і повазі. Уживаню такому противлять ся навіть найвисшим розпорядженям санкціонованим законом шкільним, котрі руский язык лишень руским письмом, так званою кирилицею, виражати наказують. Вкінці мусять підписані ще додати, що неуживанє кирильских букв зупиняє розвій языка руского, псоває чистоту его, причиняєть ся до польонїзації і обиджає народне достоїнство.

Найбільше уполсідженє доводить ся языком рускому від ц. к. нотарів в східній Галичині. Акти, які они списують і урядові справи, котрі яко делеговані судові комісарі ведуть, вистачують ся на польськїм язиці. Начальні власти судові не карають за такі безправа, та ще апробують їх в такий спосіб, що на тїй підставі всі діла з рускими сторонами в польськїм язиці полагаджують.

Такого уполсідженя дізнає руский язык від всіх політичних, фінансових і почтових урядів. Відкидують они парохіяльні і громадські урядові свідочтва, дописи і справозданя в рускїм язиці, не приймають листів з рускими адресами; така сама доля доводить ся поданям і квітам руским, хоч в польськїм язиці списані всюди знаходять приступ.

Д О П И С ь.

З Залозець.

(Справозданє посла Барвіньского в Реневі. — Московьфільські і польско-шляхотські заходи.)

В неділю прибув до Залозець посол Барвіньский, щоби перед виборцями залозецкого судового повіту здати справу з соймової діяльности. Збори відбули ся, як було заповіджено, в Реневі. Але позаяк в понеділок в Реневі припадав празник Преображеня, на просьбу місцевого пароха і зібраних людей з огляду на се, що в день самого празника богослужєня займають мало що не весь час, п. Барвіньский в неділю по вечірні здавав справу. Просторе обійєтє старшого брата п. Павла Беркети заповнило ся битком зібраними, котрі з великою увагєю вислухали посольского справозданя. Предсідатель зборів Вп. о. Ант. Гутковский з Залозець старих, візвав зібраних, щоби звертали ся з інтерпеляциями до посла, коли їм ще що неясно, а також щоби висказували свої потреби. Почали ся промови селян, котрі жалували ся особливо на поступованє теперішнього дідича пеняцкого і околїчних сіл Цєньского, того самого, котрий із своїм братом висуває кандидатуру вїта з Чистонад, Кріля. По виясненях, які давав посол зібраним, закінчили ся збори, однодушно ухвалою признаня і подяки за дотеперішню діяльність послони і постановою, щоби і при теперішних виборах підержувати всіми силами кандидатуру посла Барвіньского. Збори на внесєнє п. Барвіньского закінчили ся відсїпанєм «мно-

гая літа» цїсарєви, котрого 71. уродини того дня обходили також Рєнівці, а відтак на внесєнє предсідателя зборів відсїпаню «многая літа» послони Барвіньскому.

В день Преображеня був п. Барвіньский на цілім богослужєню в Реневі, де громада здвїгнула величаву муровану церкву, до чого немало допоміг невеличкій громаді рєнівській п. Барвіньский своїми заходами. Після богослужєня розмовляв ще п. Барвіньский з депутациями з ріжних сіл: Мільна, Вертельки, Панасівки і ин., з котрих деякі дякували послони за висвїдчену їм доси поміч, инші знов висказували свої потреби, які їм тепер долягають.

Перед тижнем відбули ся, як вже і в «Руслані» була звістка, в Бродях збори московьфільской «Селяньской Ради», на котрих явили ся оо. Ефимович, Бариляк, Долнський, Олексини і Юстин Сухаровский і кількавацять селян і ухвалили кандидатуру нотаря Громницького, котру вишукав бродський начальник судовий Гарволінский з Владиславом Гневошом з Кутів. Однак та кандидатура не може нікого одушевити, бо Громницького знають всі дуже добре, що в рускїм житю не брав ніколи участі. Але всеж то характерєтично, що польска шляхта всюди тепер лучить ся з нашими московьфїлами проти Русинів-народовців, а тут специяльно против najdroższego posła. — В Чехах, коло Заболотець, відбуло ся віче селяньске, на котрім знов висунув ся як кандидат Василь Ничай, відомий московьфільский селянин. — П. Цєньский з Турчівки вкупі із своїм до крайности зненавиджежим селянами братом з Пеняк, висувають кандидатуру вїта з Чистонад Кріля. З того видно, що московьфїли й Поляки братають ся, щоби лише повалити кандидатуру дотеперішнього посла Барвіньского.

Перед виборами в Косівщині.

(Допись).

З приводу надходячих виборів до сойму годять ся бодай побіжно дещо з минувшини згадати та й за теперішнє не промовчати.

Вже з самого початку конституційної ери послуговали ся противники народу всякими неморальними способами, щоби не допустити народних кандидатів, але се ще яко тако було зносиме до 1873. року, коли то наші «великі» політики злучили ся до виборів з жидами. З того часу неморальність у переведєню виборів противниками народу почала ся так степенувати, що сьогодні з рукою на серци ледви можна се сказати, що Галичина має 10 послів до котрого небудь заководатного тіла вібраних правним способом. Я-б пішов дальше і сказав — не для докучєня — що сойм повинен визначити, знатний даток на місяці, котрі-б частїйше повинні відбувати ся, щоби ухилити ту гнїть моральну. *Найцирїйшї і найпрацовитїйшї заходи владик обох обрядів в Галичині около піднесєня морального уровєня своїх дивецєан будуть майже безуспїшними доти, поки не уступить та язва агітаційна найнеморальнїйшими способами!* Над тим добре би застановити ся людем дбалим о добро моральне народу, так руского як і польского, куди ідемо? де ми вже є і доки зайдемо? Годї вину списхати на «gadukalne elementa!» Запалєних елементів на гнилїм тукравєім агітаційнім полі призбирало ся вже тілько, що вже леда-леда

може наступити потрясаючий страшний вибух-буря, котра прочистить ту гниль! Гук підземний — невдоволене в грудях покривдженого народу обиває ся вже об уха деморалізаторів! Memento!...

Переводять сторонничо вибори і в других краях, але се не дів ся так неморально яку у нас. Чи найде ся де, щоби виборець прийшов мертвецьки плямий і так «передефілював со похвалами» через реторту з кільканацяти жандармів, котрі его піддержують, щоби «голова» совісного(?) виборця «не преткнула ся» о долівку виборчої сали, або до стола виборчого перед старостою? Певно що ні! — Не знайдете нігде яко агітаторів виборчих підпростків-жидів, котрі продають «сїрник за грейцар два пачки», котрі би виборців найповажніших так з інтелігенції (звичайно сьвященників) як і з народу *плагавили найтогачіишими словами*, і ви на се вахисту не знайдете, ні у жандарма, котрий се чує, ані у правительственного комісара — зв. старости, а колиб вас охота зібрала такого агітатора за уха потягнути, замкнуть вас на 24 годин і зробять nieszkodliwym. У других краях не знайдете ви агітаторів, котрі що лише виїшли з криміналу або кваліфікують ся туди, а перед котрими ви непевні не то цілости чести але і костий. Не знайдете ви там тих неморальних штучок при переводжуваню правиборів, де то будь затаснем речинця правиборів, будь иньшими якими неморальними штучками *переворсовує ся на виборців віттів, котрі сидять на віру з своїми внуками, продають свої жінки і т. п.* — Не знайдете ви там такої косівської школи, де би жінки віттів були так вишколені, щоби оголошеня про вибори на *urzędzie gminnym* решетом прислонювали. — Не знайдете ви там і того, щоби за доведені числами і сьвідками фальшованя правиборів або виборів не потягано до одвічальности. — Не знайдете ви там такого чільного чоловіка, котрий би за час свого 20-літнього послованя не показав ся навіть в повіті і *котрого вибір при сегорічних виборах wszelkimi środkami przeprowa-dzić należy*, як се має мати місце в Косові. — Не знайдете ви там вкінці, щоби чоловіка, котрий собі вже давно заслужив на *glób Ciszka, Reichelta і Machniowicz-a*, задержувано з розмислу («er hat zwar angesucht um Pensionirung, aber ich muss ihn behalten, da ich ihn unum-gänglich nothwendig habe bei den bevorstehenden Landtagswahlen» каже краввий шеф) і *додано ему до помочи ріднісенького зятика комісарика* (на глум всякій надії на правду) *та годує ся его ще надією на гофрацтво за «zastugi»!* — Такого морального та легального переведеня виборів не стрітять ся нігде — крім Галичини. Навіть на Буковині, де правительство приказує «з волі народу» послів вибрати, нема тої деморалізації, що у нас, — навіть там би наказали такому п. Залевському бодай показати ся в своїм окрузі виборчим. Та люди відбирають свою «заслугу», бо знова вігде нема такого «hajbardzo» для поконаня такого противника, розуміє ся *exserpilis excipiensis*, як у нас.

Нігде того не побачите, щоби *роботу перед виборчу* *ограничувано до послідних 6 неділь або навіть 6 днів*, — нігде не побачите тої неясности, а у многих і нездарности в роботі, як у нас. Нігде того не зазнаєте, щоби люди т. зв. інтелігентні, навіть мимо многих брошур, *не були осьвідомлені з ординацією виборчою як у нас*, де часто на сором і упадок справи народної леда писарина дурним і злосливим кручком поведе їх в користь противників. А вжеж у жадного народу не позволять собі безкарно того, що у нас. — У нас хоть де якого виберуть виборцем, то він не явить ся до вибору. Прякождих виборах буде бракувати пересічно 10 вибовців, котрі певно не є прихильниками противника, бо інакше «воздухами» би їх дістали. Не чудовати ся би ще селянам, але допускають ся сеї зради і сьвященники — звичайно твердого закалу. В моїй практиці виборчій досьвідив я вже не одної такої «практики». *Не один не явить ся до виборів, бо «заслаб», не одному випала дуже «нагла» дорога, — не один кс. дзекан приїде на місце вибору, та ту майже що не розплаче ся на голос як при якій «проци» парохіянина, нуждую ся — надь-ває, ба ся по полаж, переверне серед ринку всі кешені «бо забув карту легітимацийну дома!»* — Та Бог бери таких «чудотворців». Не дбають вони о суд народу, у них одна думка, бути зі всіма добрим, бо сей «подвиг» не перешко-

дить до «пелеринки», а що вже до давнійшої за-помоги а теперішньої знову кваліфіки п. старости то певно поможе. Та і більша часть тих виборців сьвященників, котрі стають на боввици, заховує ся у мишачі діри або за бочку (за «бочку» дословно треба брати, бо можу навіть їх імена подати) — доти, доки їх не покличуть до голосованя, а збувши ся сего «хлопоту» сїдають чим скорійш на фіру і чвалають до хати — в переконаню, що достойно сповнили свій горожанський обовязок. Одиниці і тільки одиниці сповняють свій обовязок, ідуть «яки на заколеніє» між виборців, не зважаючи на бішену тічну *rozbestwionych* агітаторів противників, від котрих як з *rogu obfitości* сиплють ся побої чести а часом і тіла. — Свою нездарність а більше нещирість любять у нас сьвященники заслонювати тим, що, мовляв, «в селі дідич зі своїми посіпаками не допустять его і его сторонників, коли яких має, на виборцю». Та се брехня прелогана, але ний би! Але я вкажу на косівське, де в тільки 2 дідичі мізерні, а рівнож на 35 сьвященників в повіті зїстають виборцями лише 8, а часом 4 або 3! *Чия-ж ту вина, що 27-ох сьвященників на-рід не вибирає? — Цілу вина на старосту Сабата я не зіпхав би!*

Виборчий рух.

З Перемишлянщини пишуть нам: *(Правибори в Вовкові)*. Село Вовків, як і взагалі цілий перемишлянський повіт, є мабуть чи не найбільше запушене. Щоби мати докладний образ, перейдїм коротко стан розвою цілого повіта, а відтак яко зразок того розвою подам село Вовків. Містечко Перемишляни, столиця повіта, лежить між Львовом а Бережанами; від велізниці віддалене около чотири милі. Крім Перемишлян є ще друге містечко далеко менше, Глиняни, дві милі від Перемишлян. Та хоть інтелігенції в сїм повіті що не міра, пр. в кождім селі є сьвященник і учитель, крім сего в самих Перемишлянах є досить Русинів сьвітських, ба навіть є там такі, що перед кількома місяцями хотїли послувати до ради державної, та на жаль живчик самосьвідомости так інтелігенції як і селянства бе дуже а дуже по тихоньки.

Завязала ся вправді в сїм році «Селяньска Рада», політичне товариство повітове, але она спить спом блаженних під проводом свого чесного Виділу, на якого чолі стоїть декан нараїський, о. Александер Танчаковский, парох Дунаєва, та і член перемишлянської ради повітової і виділу повітового. Дарма, що час народних жнив, час виборчий — «Селяньска Рада», усе духовенство перемишлянського повіта спить, усі патріоти Русини спять. Може тому, що яко кандидат до сойму кравового став найбільший господар на весь повіт п. гр. Роман Потоцкий з Ланьдута? Против нього не хочуть ставати сьвященники, що подїставали презенти від пана графа. Досить, що до тепер ще не маємо в перемишлянським повіті руского кандидата. Протри очи зі сну, перемишлянська Русе, розбудіть ся, патріоти рускі, скликуйте віча передвиборчі та поставте свого кандидата, не дайте триюфувати ворогам без борби!

Коли так Русини заспляють свою справу, ворог не спить. Розписує вибори п. староста і дав знати на день чи два дні наперед. Нині, т. є. 16. серпня уже в трьох селах відбули ся правибори. Між тими селами найшов ся Вовків. Перед школою зійшло ся, соромно сказати, 5 господарів, коли уже за чверть години мав приїхати правительственный комісар.

По третій годині приїхав зі староства п. секретар. На самім початку розглянув ся, яка ситуація, хотів дещо укладати ся, навіть старенького п. Івана Кушніра випроваджував за двері і просив його, щоби згодив ся на одного виборця старостаньского, вітита, а другого най собі вибирає, якого нарід хоче.

Панови секретарови вільно агітувати, вільно було також агітувати і тутешньому арендареві за кандидатами старостиньскими навіть в льокали виборчим, але хто хотів навести когось на сторону противну, тому сейчас се витикало ся і випрошувало ся за двері (п. Василя Мінчалевица пр. п. комісар випросив за двері).

Перший голос дістав п. війт, оруде старостиньске, що певно незважати ме на Русь, а віддасть голос на Потоцкого, і о. Симеон Конопка «русекій» парох, що має ріжні синекури ще в за виборів з перед 6 літ натурально від вітита Дальше голосував за п. віттом п. Мошко Діаманд, арендар п. Потоцкого і його вірний приятель, теж за віттом і сьвященником.

Мимо сего, що зібрані виборці протестували і просили, щоби голосованє відбувало ся після азбуки, голосованє відбувало ся так, як сего хотів п. комісар. За дві годині голосовало 16(!) виборців. Зовсім природно, що перейшла ліста старостиньско-хрунівка. Було би може се ще не тільки боляче, як би не те, що за тою лістою голосовали такі люди, по яких не мож було сего сподівати ся, пр. Гілярко Байовский, чоловік письменний, та Іван Филипів, *vulgo* Гайдук (а тепер правдивий панський гайдук). Иньші чесні господарі навіть не були ласкаві прийти до голосованя. Взагалі видко було тут свого рода злобну хитрість, дешевим коштом зробити ся невинним і мати ласку так п. Потоцкого, п. старости, пан-отчяка, і уходити за доброго Русина. Вплив о. Конопки дав відчувати ся на громаді, бо зовсім не дивно, що який пастир, такі вівці, а добрий пастир тому шість літ волів голосувати за п. Потоцьким, бо дістав гарну сїножать в бесплатну посесию, коли тимчасом від хлопского кандидата п. Сікорского не дістав би нічого. Що голоси вівківські уже страчені для руского посла, то певно. Ми вже як видимо, що о. Конопка дістав сїножать в посесию, а пан війт, може собі дальше запевняти ласку п. старости, та може тепер безкарійше маніпулювати грішми громадскими. За такий вибір вина спадає таки на самих хлопів, що не явили ся усі при виборах, а передовсім на більше осьвідомлених, що виборами до остатної хвилі не займали ся.

Того самого дня відбули ся правибори в Ладанцях, де виїшов виборцем війт. Коли так піде по цілім повіті, то можна надїятися для Русинів хороших усівів! *Перелетний.*

В ліскім повіті поставлено кандидатом на посла Автона Старуха, господаря в Бережницї вижної против повітового маршалка Рамулта. Передвиборче віче відбуде ся дня 27. с. м. в Ліску, а дня 2. вересня в Балигороді.

«Народний Комітет» оголосив в «Дь-л-і» затверженє отсех кандидатур на повіті: 1. Городенка: д-ра Теофіля Окуневского, адвоката в Городенці. 2. Жидачів: о. Василя Давидяка, пароха в Тухлі. 3. Жовкву: д-ра Михайла Короля, адвоката в Жовкві. 4. Заліщики: о. Альойзия Олесницького, пароха в Торговиці. 5. Камінку: о. Сидора Зельского, пароха в Мелятині. 6. Львів: д-ра Костя Левицкого, адвоката у Львові. 7. Підгайці: д-ра Дамяна Савчака, члена виділу кравового у Львові. 8. Стрий: д-ра Евгена Олесницького, адвоката в Стрию.

Сторонництво кс. Стояловского оголосило дефінітивно своїх 12 кандидатур: др. Антін Добія на повіт Бяла, Балтазар Богуцкий на пов. Живець, Віктор Сколишевский на пов. Вадовиці, др. Бронислав Дулемба на пов. Пільзно, Войтїх Малоха на пов. Хшанів (непевний вибір), Вінкентий Пільх на пов. Бохня, Тома Шаєр на пов. Рянів, Роберт Цена на пов. Ярослав, Ян Біс на пов. Ніско, Блажей Ліс на пов. Кольбушева, Войтїх Малоха на пов. Ропчиці.

НОВИНКИ.

— Календар. В середу: гр.-кат. Еміліяна; рим.-кат. Йоанни. — В четвер: гр.-кат. Матїя апост.; рим.-кат. Тимотея.

— 71-роковини цісарских уродин. В неділю дня 18. серпня всі народи австрійско-угорської монархії сьвяткували велике сьвято уродин Наймилостивїшого Цісаря Франц Йосифа. Від Збруча до Боденьского озера, від Адриї до Карконошів, на всіх тих просторах бачимо сліди вітцівської печальности і дбалости Цісаря і Короля нашого, з якими в добрій і лихій годині відносить ся до своїх народів. Також ми, Русини, завдячуємо свому Наймилостивїшому Монарсі великі добродїйства.

Тимто в хвилі, коли на цілім просторі великої монархії зносили молитви до

Всевишнього, коли руский нарід зливав чувства вірности і преданности для свого Монарха, в тім всенароднім хорі і ми висловлюємо горяче бажанє: Наш Наймиловийший Цісар Франц Йосиф най живі многі і благі літа!

Роковина цісарських уродин святковано у Львові зі звичайною величавостию. В суботу вечером військові музики 15, 24 і 80. п. п. відіграли перед намісництвом, корпусною командою, готельом «Жоржа», де мешкає кн. Віндінгрец, і головним одвахом музичні твори. В неділю о 5 год. рано на цитаделі відозвалися 24 вистріли арматні, почім оркестри всіх чотирох львівських полків вигравали, переходячи улицями. О 8 год. рано на Янівськім оболовію ціла львівська залоза вислухала полевої Служби Божої, на якій був також кн. Людвик Віндінгрец, генеральний інспектор військ, котрий приїхав до Львова, аби бути присутним на маневрах. В тім самім часі відбули ся у всіх трох львівських катедрах торжественні богослуження. В катедрі св. Юра відправив Службу Божу ВПреоєв. Митрополит Шептицький в сослуженю архипрезвитера о. мітрата Білецького і архидиякона о. мітрата Туркевича та крилошан оо. Петрушевича, Мільницького, Бачинського і ин. На богослуженю були присутні представителі всіх властей з радником двору гр. Лосьом на чолі. О 12 год. в полудні явили ся у намісника представителі властей, щоби на его руки зложити желаня для Цісря. Пополудні о 4 год. відбув ся у намісника гр. Пінйського обід на 70 осіб, на котрім явили ся представителі властей військових, державних і автономічних. Підчас обіду в хвилі, коли намісник підніє тост на честь Цісря і коли залунали оклики: «най живі», військова музика перед намісництвом заїнтонувала цісарський гимн, а на цитаделі роздав ся гук 24 арматних стрілів.

Зі всіх сторін краю і монархії доносять о торжественних обходах, які відбули ся з нагоди роковин уродин нашого монарха.

Іманини Св. Отця Папи Льва XIII. В неділю 18. с. м. Папа Лев XIII. святкував свої іманини. Принятя і авдиейції, як доносять з Риму, мали більше довірчий характер. Папа зовсім не забирав голосу урядово. В приватній бібліотеці Папи зібрала ся колегія кардиналів, богато перебуваючих постійно в Римі високих достойників Церкви, представителі римської аристокрації та католицких товариств. Папа виглядав знаменито та довго говорив з многими личностями про різні справи соціальні та релігійні. Одно товариство подарувало Папі після звичаю кіш з цвітями та овочами, уложеними артистично. Того самого дня були освятлені катакомби та уряджено живі образи, що представляли пречудні сцени із життя перших християн. Мотиви до тих образів дали: проф. Маруккі і барон Канцлер.

24-дневну квантанну на львівській почті відбула кореспонденційна картка вислана зі Самбора до нашої редакції. Картку надано в Самборі дня 25. липня с. р., а ще того самого дня була она у Львові, як свідчать почтові стампіді, та ми одержали її аж 17. серпня вечером. Питаємо Світлу Дирекцію почт: Чи в Самборі лютує яка чума, — чи на львівській почті непорядок?

Цісар дарував 23 в'язням решту кари розпорядженем з дня 13. с. м. З того числа випадає на заведеня карні мужескі у Львові і Вишничу по 1, на заведеня карне жіноче у Львові 2.

За обиду релігії §. 1226. з. к. трибувал краківського суду покарав Петра Буяса, слюсаря зі Сьвонтяк, 6-місячною тяжкою в'язницею, з постом що тижня.

На фонд для вдовиць і сиріт по священиках львівської апархії жертвував о. Ігнатій Галька, священик - ювілят і вислужений декан і приходник в Дубківцях, львівської апархії, 1734 корон.

Кн. А. Віндінгрец виїхав в понеділок до Золочева звітувати тамошній 13. полк уланів; ві вторник виїхав до гр. Каз. Баденього до Буська, а вечером повертає до Львова. В четвер кн. Віндінгрец виїздить на маневри разом з львівською залозою і перебуде на маневрах один тиждень, почім поверне до Відня.

Др. Йосиф Кайцль, великий політик чеський, помер вчера о 11 год. перед полуднем в Мишковичах під Болеславом. Др. Кайцль родив ся в 1854. році. Університетські студії відбував в Празі і в Штрасбургу. В 1879. р. яко приватний доцент викладав народну економію на праскім університеті, а в 4 літ пізнійше зівстав надзвичайним професором в чеськім університеті в Празі. В 1885. р. вибрано д-ра Кайцля першим раз послом до державної ради, де він належав до молодического стороництва і відгривав важну ролу в політиці. Коли по упадку кабінету гр. Баденього, цісар поручив гр. Тунові утворити новий кабінет, гр. Тун покликав д-ра Кайцля на міністра скарбу. На сім становищу др. Кайцль поклав великі заслуги для держави. При мину-

лорічних виборах до державної ради др. Кайцль виїшов знова послом, але вже задля лихого здоровля не брав такої живої участі в політиці, як пердше.

Др. Кайцль помер на корчі, які наступили в четвер вечером. Прикликавший з Праги лікар др. Майснер сконстатував, що др. Кайцль нездухає на камінь в жовчи. В суботу недужому поліщило ся, але лише на кілька годин. Знова покликано д-ра Майснера і проф. Кукуля, а з Відня д-ра Фукса, але лікарі прибули вже за пізно. По 12-годинній агонії недужий сконав, принявши перед смертию св. Тайни.

В Отині коло Станиславова прийшло в суботу до розрухів в наслідок зарядженя, аби заражені безроги убивано. Жандармерия арештувала кільканацять осіб, а иньші напали на в'язницю, аби увільнити арештованих. До спокою прийшло аж тоді, коли зі Станиславова прибуло військо.

Зелізняця через Сагару. По Сибірі прийшла черга на зелізняцю в Сагарі. При будові стрічає ся дві важні перепони. Шлях визначено доси лише в одній третій частині цілої довжини. Дальше три альжирскі департаменти старають ся, аби зелізняця розпочинала ся на їх території. Великого хісна ся зелізняця не принесе, бо буде перебігати 3.000 км. через піски, а кошти і удержанє будуть значні.

Дрібні вісти. В Хоросткові помер поміщик Вільгельм гр. Семеньскій-Левицький в 75. р. життя. — В суботу о 9 год. рано в соймовім будинку у Львові покінчив ся третій 4-місячний курс для громадских писарів. На 53 кандидатів 4 зложили іспит відзначаючо, 17 дуже добре, 21 добре, а 11 достаточо. — Директором тішинської гімназії на місце уступившого в Парялака іменовано проф. Йосифа Вінковского, з Кракова. — Шкільним інспектором в Кімполонгу на Буковині іменованій старший учитель з Іллішесті, Іван Абадзер.

Наука, штука, література.

Др. Кирило Студинський: 3 кореспонденції Дениса Зубрицького в літах 1840—1853. Відбитка в XLIII т. Записок Наукового Товариства ім. Шевченка. У Львові 1901. Накладом Товариства. З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка під зарядом К. Беднарського. Книжка вел. 8° стр. 1—66. На стр. 1—24 містять ся передмова д-ра Студинського, прочу часть книжки займають листи, при котрих додані широкі замітки і поясненя впорядчика. Між листами напечатані др. Студинський пять цінних письм Максимовича до Зубрицького з літ 1840—3, чотири письма Копітара з р. 1843, в яких сей учений обговорює чимало наукових, суспільних, церковних і політичних питань. Листи Копітара мають для нас через те дуже велику вартість. Дальше йдуть два листи Вяч. Ганки з р. 1846 і 1852 і начерк листу Зубрицького до Ганки. Дуже цікаві для нас листи угро-руського обединителя Ів. Раковского і начерки відповідий Зубрицького, в яких останній подає ради, як треба би московщити угро-руський нарід. В однім з них хвалить Зубрицький тодішнього намісника Галичини, гр. Голуховского (стр. 55). Не менше цікавий для нас начерк листу Зубрицького до «Императ. общества Истории и древностей» в Москві. В нім просить Зубрицький о вклад третого тому своєї «Истории галичско-русского княжества», поясняє причину, яка склонила его до сего, що він пише по великоруски, причім подає дуже важну для історії нашого культурного життя вістку, яку репродукуємо в оригіналі: «Въ исходѣ 1847 или началѣ 1848 года, когда мятежныя движенія (волневія) стали усиливаться въ умахъ Галичскихъ жителей польскаго происхождения, созвалъ тогдашній Губернаторъ графъ Стадіонъ къ себѣ нѣсколькихъ человекъ изъ насъ Галичскихъ Русиновъ, спрашивалъ есть ли у насъ Галичская Исторія, Литература и пр. совѣтовалъ упражнятся съ народной рѣчи и требовалъ отъ меня заняться издаваніемъ Журнала на Русскомъ языкѣ. Я поблагодарилъ за довѣренность, отказался однакъ по поводу старости и когда уже вспыхнула революція, по внушенію тогожь губернатора и съ его пособіемъ началъ молодой кандидатъ права (Павенцкій) издавать кириллицею Журналецъ подъ заглавіемъ «Галицкая Зоря» на смѣся изъ престоноароднаго Галичско-русскаго и польскаго говора, ибо онъ самъ и читатели его не умѣли другаго» (стр. 58). Три грамоти, поміщені на кінци збірки, доказують, що Зубрицький був в р. 1809, в часі воєн Наполеона, секретарем польского яряду в Перемислї. Про сей факт читаємо в передмові: «В р. 1809 бачимо Зубрицького в польскім табо-

рі. Сему ми й не дивуємо ся. В браку ширшого, народного життя, а навіть в браку скристалізованого національного почуття між загалом галицких Русинів, люди більше живі шукали ідеалу між польским народом не лише в р. 1809, але і в пізнійших часах. Шукав за сим ідеалом також Зубрицький. Колиж Зубрицький найшов ся між Русинами, то не пристав до їх змагань, щоби піднести руске письменство на рідній мові. Аристократ в цілім сего слова значіно, глядів він на простий нарід, як на «пастуховъ», «насебчниковъ», «Грицьковъ», як на чернь, що не потребує просьвити і повинна на все зіставати в підданстві. З такою самою погордою відносив ся він до народної мови, називаючи єї «хохлацкимъ нарѣчіемъ» і т. п. До Поляків Зубрицький вже не вернув, а коли маємо вірити его листам до Погодина, він їх в пізнійшій часі ненавидів. Коли позбув ся свого ідеалу, а до свого народа і мови не пристав, почав Зубрицький шукати за тим ідеалом в російській мові і писав на ній свої твори, в надії, що потягне за собою всіх освятчених Русинів. Та у Зубрицького не доставало відваги, виступити рішучо і втверто зі своїми обединительними мріями. Великорущинї своєї «Истории» промовує він дорого льоаяльними присьвятами памяти цісря Йосифа II і Франціска II «въ знакъ неуывдаемой въ сердцахъ Галичско-русскаго народа благодарности и благовѣнія». Хоть Зубрицький пише російскою мовою, то все боїть ся «клеветъ», киданих на его сторонників, що они «симпатизуютъ къ Московщинѣ». Таке (скажім словами Ягіча) верченє хвостом, а дальше й неперіродні змаганя Зубрицького не приеднали для его ідеалу загалу Русинів, з вїмкою одиниць, а его «Исторія древн. Галичско-русскаго княжества», що мала зробити епохальний переворот, з формального боку остала ся для Руси мертвим плодом, цікавим нині хіба для психології автора. Се звичайна доля праці тих людей, що відчужили ся від рідного народа і его мови» (стр. 24). В передмові висьвітлює др. Студинський початок зносия Зубрицького з Максимовичем, Копітаром, Ганкою і т. д. а листами приспорює дуже важний причинок до історії розвою культурного Русинів та їх звязий з прочим славянським євітом. Всі листи переховані в бібліотеці гр. Баворовского у Львові, куда ще за життя (в р. 1856) продав Зубрицький цілу свою бібліотеку і рукописи за тисяч злр. (стр. 63).

Телеграми.

Відень, 19. серпня. Річницю цісарських уродин святковано в Відні і Будапешті, як також в усіх столицях коронних країв, дуже величаво. Також з заграничі прийшли вісти про величні святкованя цісарських уродин.

Прага, 19. серпня. Доносять чеські провінціональні часописи, що міністерство просьвити опять порозсилало тайний обїжник до директорів середних шкіл в Празі. В обїжнику тім звиває міністерство директорів, щоби не приймали до шкіл середних в Празі учеників із шкіл середних на провінції.

Вешінгтон, 19. серпня. Правительство Венецуелі знесло в цілій республіці конституцію.

Букарешт, 19. серпня. Міністер справ внутрішних велів префектам усіх міст румунського наддунайского округу розвинути як найбільшу обережність та усе мати га оці елемент болгарский. Стало ся се з причини донесень о зростаючій пропаганді македонского революційного комітету в Софії.

Петербург, 20. серпня. Румунська королева, звисна писателька під псевдонімом «Carpen Sylva», вислала Толстому свої твори з листом, в котрім пише, що єї тишити-ме, если великий писатель зложать єї книжки на своїм столику, хотяй би не мав часу їх перечитати.

Берлин, 20. серпня. З Кільонії доносять, що цар з'їде ся з цісарем Вільгельмом не в Гданьску але в Кільонії. З'їзд відбуде ся дня 7. вересня, а в тім дні прибуде до Кільонії англійский король Едвард.

Берлин, 20. серпня. Бюро Вольфа доносить з Пекіна під вчерашною датою: Цісар оголосив новий едикт, в яким назначено на 6. жовтня день виїзду китайского двора з Гес'ялфу до Пекіна. Первісно назначено виїзд на 1. вересня але відложено его задля дощів.

COLOSSEUM Ernesta Thorna,

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонішна.

Програма від 16. до 31. серпня 1901.

При співучасті військової музики 80. н. п.

В огоріді електрично освітленім.

- 1) Моделька, сценічна ферія баронової дГерос.
- 2) Hilaris i Tordant, найславніші парискі екцентрики.
- 3) Vonare, незрівнана кавчукова жєнщина.
- 4) Черпанов, українська дружина.
- 5) Mas Andres, улюблений французский дует.
- 6) Дружина Lares, славні акробати.
- 7) Tille Verdier, сибретка.
- 8) Hans Hansen Trio, сензацийний акт на рухомім приладі.
- 9) Bollero, трансформаційна дансерка.
- 10) Les 2 Sarols, олімпійські гри.
- 11) Американський біоскоп, нова величава серия живих фотографій.

Що дня о 8. год. вечером велике представленє. В неділю і сьвята два представлення. Що пятниці High-Life представленє. Білєти вчасніше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Бароля Людвика ч. 9. у Львові.

Лекційна комісія

студентів філософського віділу львівського університета, яка остає під зверхнім проводом проф. Твардовского, поручає здібних інструкторів і домових учителів. — Усні зголошеня приймають члєни комісії щоденно (навіть в неділі і сьвята) на університеті (І п. Саяя VII) межє 12 -1. год. — Адреса: Лекційна комісія студентів філософського віділу, Львів, Університет.

Дешевим і гарним дарунком

при всяких нагодах, яко гарна прикраса комнат і картини: Верещагіна, Шевченко в Домовині і Сластьона, Шевченкова могила. — Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ з пересилкою за 1 кор. 60 сот.

Сезон від 1. червня до кінця вересня

В Микуличині

над трема Прутами отворив заряд

„Народної Гостинниці“ зї Львова

готель і рєстабрацію

в вїлї о. Галайчука.

Заряд приймає купелєвих гостий на цілий сезон на мешканє, також з цілим удєржанєм. Сезонові домівки в готелі під власним зарядом по 2—3 покої по дуже уміренєх цінах. Можна винаймаєти і на місяці. Кухня і пивниця у власнім заряді, окрема читальня для гостей, купелі в Пруті о 200 кроків від готелю, прогульки нетомлячі задля догідного положєня місцевости, а залїзничача стация о 150 кроків від готелю.

Зголошеня приймає п. Микола Залчківский в Микуличині.

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечєнь

„ДНІСТЕР“

Львів, ринок ч. 10. (дім „Просьвіти“).

одиноке руске товариство асекураційне, обезпечає будинки і вєс предметів движими против огневих шнїд.

„Дністер“ припоручив Прєосвящ. Ординарияти Всєх. Духовєньству і вїрним вєїх трєх Єпархій

Фонд гваранциї „Дністра“ з днем 31. грудня 1900.

Фонд резервовий	311.540	кор	11	сот.
Резерва премії	171.942	„	—	„
Резерва спеціальна	6.000	„	—	„
Фонд ємеритальний	30.924	„	54	„
		разом		520.406 кор. 65 сот.

Тарифи „Дністра“ умірновані. Надвизка річна розділяє ся між члєнів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члєни 8% звороту в премії

„Дністер“ виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди лівидують ся безпробоволчно в присутности Дєлегата і 2 члєнів

Полїти „Дністра“ приймають при позичках гіпотєчних Банк краєвий і Каса опадности у Львові, Коломїї, Самборі, Долині, Святині, Городєнші, Тєребовлї, Залїцках, Городку і Богородчанєх.

НА ЖИТЕ треба обезпечитись тільки через „Дністер“ в Товаристві взаїмнї обезпеч. в Кракові; в таких обезпечєнь через „Дністер“ иде часть провізії на рускі публичні добродїїні ціли; полїси і квїти видає Краківське Товариство рускі

„Дністер“ пошує спосібних агентів, особливо сєлян господарів в окрєстностях, де ше нема блявїю агенцій „Дністра“. Агенти заробили вже 274.984 кор. провізії.

Зголошеня о агенції треба вносити до Дирекції у Львові.

Сєляне! убїгайте ся тільки о агенцію „Дністра“

Вєїлякі КУПОНИ

вильосовані

цінні папєри

виплачує без потручєня провізії або коштів

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гїпотєчного.

Розклад поїздів залїзничих обовязуючий від 1-го мая 1901.

(Прїїзд і відїзд поданий пієсля часу середно-європейского).

За певну і добру льокацію поручаємо

- 4 1/2% листи гіпотєчні
- 4% листи гіпотєчні коронові
- 5% листи гіпотєчні премїовані
- 4% листи товариства кредитового земского
- 4 1/2% листи Банку краєвого
- 5% облігації Банку краєвого
- 4% позичку красєу
- 4% облігації пропїнаційні

і вєїлякі рентн державні

Тї папєри продаємо і купуємо по найточнішим курсї деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гїпотєчного

Поїзд посп. особ.	до Львова	Поїзд посп. особ.	зі Львова
6:10	з Кракова, Берліна, Варшави, Відня	6:25	до Станіславова, Пєдєского, Потутор
6:20	з Чернівців (Іцкан, Галац), Гуєтїна	6:30	до Підволочиск (Київ) Бродів дв. головний
6:46	з Брухович, шод. від 16. мая до 15. вер. вк.	6:43	" " дв. Підзамче
7:45	з Янова	6:35	до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
7:40	з Тернопольа, Бродів на дв. Підзамче	8:30	до Кракова (Відня, Варшави), Берліна
8:00	" " на дв. головний	2:55	до Скольного, до Лавочного (1. лип. до 15. вер до Янова
8:10	з Лавочного (Пешту) Калуша, Сянока	9:00	до Скольного, до Лавочного (1. лип. до 15. вер до Янова
8:15	з Сокала, Рави рускої	9:15	до Янова
8:50	з Кракова, Відня, Варшави, Пешту, Берліна	9:25	до Підволочиск, Бродів, Гуєтїна дв. Пїд.
11:45	з Рашова, Любачова, Самбора	9:42	" " дв. гол.
11:55	зі Станіславова (Кєресмєзе, Потутор)	10:20	до Сокала, Бєлаця, Рави рускої і Любачова
12:55	з Янова	2:40	10:25 до Чернівців
1:10	зі Скольного, Калуша, Хирова а з Лавочного від 1. черв. до 15. вер.	1:25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в неділі і сьвята
3:14	з Брухович (16. мая до 15. вер. в нед. і сьв.	2:15	до Брухович від 16. мая до 16. вересня в неділі і сьвята
4:40	зі Самбора, Борислава, Стрия	3:05	до Стрия, Скольного від 1. мая до 30. вер.
2:20	з Підволочиск (Київ) Бродів на дв. Пїдв.	3:15	до Янова щоденно від 16. мая до 30. вер.
2:35	5:35 " " на дв. голов.	3:26	до Брухович шод. від 16. мая до 15. вер.
1:45	5:50 з Кракова	3:30	до Яшева, Хирова, Любачова
	5:40 з Чернівців, Іцкан		
	6:00 з Сокала, Бєлаця і Любачова		
Нїч		Нїч	
7:36	з Брухович (16. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)	12:45	6:10 до Станіславова
8:50	з Брухович від 16. мая до 15. вересня шод.	6:20	до Кракова (Відня, Берліна, Варшави)
9:41	з Янова від 1. мая до 15. вер. щоденно	6:30	до Янова від 1. мая до 15. вер. т. в дні б. а від 16. вер. до 30. цвїт. 1902 щоденно
9:20	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)	6:35	до Лавочного (Пешту) Калуша, Хирова
8:40	9:50 з Кракова (Відня, Берліна), Яєла, Ровнадова	7:10	до Тернопольа, Бродів дворець головний
2:31	з Чернівців, Бєкарешту	7:32	" " дворець Підзамче
12:15	10:20 з Лавочного (Пешту) Хирова, Калуша	7:25	до Сокала і Рави рускої
	10:20 з Підволочиск (Київ), Бродів на дв. Пїдв.	7:52	до Брухович (13. мая до 16. в р. в нед. і сьв.)
	10:02 " " на дв. голов.	9:30	до Янова від 1. мая до 15. вересня
	1:12 з Підволочиск Копчїнєль на дв. Підзамче	10:30	до Чернівців і Іцкан
	3:35 " " на дворець головний	11:00	до Кракова, Відня, Варшави
		11:10	до Підволочиск, Бродів дв. голов. дв. Пїдз.
		11:32	до Кракова, Відня, Берліна, Самбора
		4:15	до Брухович від 16. мая до 15. вер. шод
		4:45	" "

ЗАМІТКА: Поєра нічна числїть ся від 6 години вечером до 5 години 59 мїнута рано. Час середно-європейський рїзнїть ся від часу львівського о 36 мїнута, а іменно 12 год. часу середно-європейского = 12 год. 36 мїн. часу львівского. — В мієсті видають білєти їади: звичайні білєти аєнсий Ст. І. Соколовского в пасажи Гавємана ч. 9. від 7. год. рано до 8. вечером, а білєти авичайні і всякі вїнші, тарифи, ілюстровані провідники, розклади їади і т. п. Бюро іформацийне ц. к. залїзничє державних (ул. Краєвїцких ч. 5. в подвірю, сходи П. двері ч. 52.) в урядовїх годївах (8—3 а в сьвята 9—12).